

F 24
1887

თეატრი

საქართველ-ქვირალ სალიტერატურო და სამხატვრო გაზეთი

1887 წელსა

№ 5

თებერვლის 8.

გაზეთი ღირს: ერთის წლ. 5 მ., ნახ. წლ. 3 მ., ცალკე ნომ. 15 კ. ხელის მოწერა მიიღება: თბილისში რედაქ. კანცორაში. ფოთში ბესარ. კალანდაძესთან. აღრესი გარეშე მცხოვრებთათვის: Тип-лисъ, въ редакцію газеты „ТЕАТРЪ.“ გაზეთი ისყიდება: თბილისში ჩარკვიანის წიგნის მაღაზიაში; ხიდის ყურთან: აღიხანოვის პაპაროზის მაღაზიაში. ქუთაისში: ჭილაძეთ წიგნის მაღაზიაში და ბათუმში პარიე-მახერ არსენასთან.

საგაზეთოდ დანიშნული წერილები (კორესპონდენცია) გარკვევით უნდა იყოს დაწერილი. თუ საჭიროება მოითხოვს წერილებს რედაქცია შეასწორებს. რედაქცია არა კისრულობს წერილების უკან გაგზავნას და მათ შესახებ მიწერ-მოწერას.

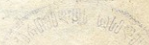
ყოველ წერილში უნდა იყოს მოხსენებული: სახელი, გვარი და საცხოვრებელი ადგილი დამწერისა.

ნ ა ნ ა.

ნანინა შეიძლო ნანინა,
ნეტავი რამ შეგაძინა?
მოისვენე დაიძინე,
აქა ვარ შენთან, შენს წინა

იძინე ტებილად, უშიშრად
მე ვიბრძვი გარეთ და შინა,
როცა შენ წამომეზრდები
მე დავისვენებ მაშინა.

56

ჯერ კი შე ვირწევ აკვანსა
და გომღერ ტებილად ნანასა,
ღმერთი მომასწოებს ნატრობდენ
ვეულა შვილს შენისთანასა,

აჭევაუდეს შენი სიცოცხლე
და შენი სწავლის წუურვილი,
კამრავლდეს შენი ნაშენი
და შენი წვრილი შვილები,
იუნენ კელ-ლომნი მამაცნი
ღვთისაგან დალოცვილები

I თებერვალს 1887 წ.

გ. ნინო ორბელიანისა.

სატირას რა აქვს საზნად? *)

სატირის საგანს შეადგენს ან საზოგადოების, ან ცალკე პირის შეცდომის, სისუსტის და გარყვნილობის დაცინვა. სიცილი მსიარულებას ბადებს, მსიარულება კი თვითონ შეადგენს კაცის სულის ერთს უბედნიერეს მდგომარეობათაგანს. „თითქმის ყოველს ენაზედო—ამოებს ოდისონი—შეგსკვებათ მეტაფორა: მინდვრები იცინიან, ტყეები იცინიან“. ეს მოვლინება გვიმტკიცებს, რომ სიცილი თვითონ რაღაც მიმზიდველი, საუკარელი რამ ყოფილა. იგი აცნოველებს კაცის სულს, ან შით, რომ მწუნარებას უფანტავს, როდესაც სევდით მოცულია; ან უღვიძებს სულის მოქმედების ძალას, როდესაც ტვინით დაღალულია. სულცერის თქმით სიცილი ორნაირია: ან მარტივი (უშირადო), რომელიც შეება-ლხენისაკენ მიკვიზიდავს, ან რთული (შირადი) ე. ი. შეერთებული გარეშე საგომსობედსა და საცნობელთან. შესაქვეარი საგანი მარტო გა-

ცინებს. ამ გვარს სიცილს ეწოდება უბრალო, უშირაღო, მარტივი. შირი-ქით იმ საგანს, რომელიც სასაცილოა და თანაც რამე ნაკლს, არა მოსაწონს შეიცავს, ეწოდება რთული, შირადი სიცილი, რადგან ამ გვარს სიცილში მოქმედებს ჩვენი შირადი სიმშატია ან ანტიპათია, ე. ი. ჩვენი საკუთარი უმე.“

იშვიათია იმისთანა კაცი, რომელსაც შეეძლება საგნების სასაცილო მხარეთა ჰოჯნა და ნასკა, მისთვის რომ საგნებს თან ახლავს იმ გვარი მოულოდნელი მსგავსებანი, რომელნიც ჩვეულს მსედველობას უსსლტებან. აქვე უნდა ესთქვათ შეკავშირებაც იმ გვარ საგანთა, რომელთ შეერთება ან უბუნებოა, ან სასწაულია. ყოველივე ეს შეადგენს სასაცილოს არსებას.

შირველის შესედეით ამ გვარი სუმირობა ჩვენ გვეგონება მხიარულის კაცის თვისება, მაგრამ მხიარულება სასაიათია; სოლო საგნის შესაქვეყნარ მხარეთა ჰოჯნის ნიჭი კი — ჭკუის საკუთრებაა, რომელთანაც შეერთებულან აგრეთვე მისი სსკა უმაღლესი თვისებანიც. კაცი, რომელიც სასაიათით მხიარულია, ყველაფერს კარგი თვალთ სედავს, თითქო კაციც და ქვეყანაც მისი გუნების ყოფილიყოს; მისთვის ყველაფერი საღია; მას შეუძლიან იცინოს, მისთვის რომ სიცილი და მხიარულება თითქმის ერთი და იგივეა, მაგრამ ამისთანა კაცი ცოტად შენიშნავს საგნის სასაცილო მხარეს, ე. ი. მის მიერ ცნობისა და გაგების წინააღმდეგს, რადგანაც მას უნდა დიდი გამჭრიახობა, შორს მჭკრეტელობა და მასვილი ჭკუა, რომელნიც მხიარულის კაცის სასაიათს სრულიად არ ეთანსმებან. შირიქით, ვისაც დაცინვის ნიჭი აქვს მას სასაიათის სიღინჯეც ეტეობა და ღრმად მსჯელის ჭკუისაც არის.

კაცმა რომ ქმოვოს საგნის რამე სასაცილო ან დასაცინი, რომელიც ჩვეულის მსედველობის პატრონს შეუნიშნული დარჩება, მაშინ ის საგანი უნდა განიხილოს ყოველის მსრით, რისთვისაც საჭიროა მოფიქრება და იშვიათი ჭკუის მასვილობა; კაცმა რომ შენიშნოს აგრეთვე ის მოქმედება, ან სასაიათი რითაც შორდება ნამდვილს წესებს და მერე ეს მოშორება წარმოადგინოს სასაცილოდ, ამისთვის საჭიროა საგნის საღი და სრული ცნობა, გამჭრიახობა, დამკვირვებელი სული და ცხოველი გამომსატკელობა. აქედან ის აზრი გამოდის, რომ ეს უკანასკნელი ე. ი. მასვილი დაცინვის ნიჭი იშვიათის გენიოსების სეედრია, ამ გვარის ნიჭის

ნაყოფი შეიძლება მარტებელიც იყოს და მაკნებელიც, როგორც სა-
 ზოგადობაში, აგრეთვე მწერლობაშიც; მაგრამ უკნასკნელში უფ-
 რო დიდ კვალსა ჰსტოკებს. დაწინა ყოველ ფილოსოფიურს და-
 წმუნებაზედ უფრო ძლიერად არღვევს უგვანო წინა-მოსაზრებას
 და მოქმედებას ბიწიერებაზედ. დაწინული საგანი ჩვენს თვალში
 მცირდება; ჩვენ მიერ საგნის პატივის ცემასთანვე იკარგება ის
 კავშირიც, რომელიც საგანსა და ჩვენს შორის იყო. ნუ ვიფი-
 ქრებთ, რომ დაწინა სრულიად აწორებდეს გარეყნილს კაცს; ის
 უჩვენებს კაცს მხოლოდ ურიგო მხარეებს, შეიძლება კიდევაც
 აგრძნობინოს ამ გვარ მხარეთა გამოცვლის საჭიროება. ეს იარა-
 ღი უფრო ძლიერად მოქმედებს გასასწორებლად ახალ გარეყნილ-
 თა, რომელნიც სხვის მაგალითით მოტუეებულან. დაწინა და-
 წინველი იარაღია აგრეთვე. იგი ჰსძლევს კაცის ცუდს მხარეებს
 იქაც, სადაც სხვა იარაღი გამოუდგება. მეორე მხრით, დაწინა
 დიდად მაკნებელიც იქნება, თუ იგი შეერთებული არ არის კეთილ-
 შობილს სასიათსა და წმინდა ზნეობასთან, რადგანაც დაწინას
 შეუძლიან დაამციროს ის, რაც ჩვენ საღვთოდ მიგვანია. ფილო-
 სოფოსი და პოეტი დაწინას ხმარობენ ზნეობის სასარგებლოდ.
 სატირიკოსი და კომიკოსი მით ემსგავსებიან მორალისტ—ფილო-
 სოფოსს, რომ ისინი ემსახურებიან ერთს და იმავე განზრახვას,
 მაგრამ სხვა და სხვა გზით კი მიაღწევენ მას. მორალისტი ან
 ზნეობის მოძღვარი მსჯელობით აწმუნებს ჭკუას, ეუბნება გულს.
 შირ იქით კომიკოსი და სატირიკოსი დასტინიან ზნეობის უგვა-
 ნობას და მით მიგვიზიდვენ ზნეობის სიმშენიერისკენ. განსხვა-
 კება სატირასა და კომედიას შორის ის არის, რომ კომედიაში
 ჩვენის თვალთ ვხედავთ იმ ორიგინალობას, იმ ბიწიერებას, რომ-
 ელთაც სატირიკოსი მხოლოდ ჩვენ ჭკუას წარმოუდგენს, კომი-
 კოსები თვითონ გამოდიან სცენაზედ და თავის თავად წარმოგვი-
 დგენენ კაცის ნაკლულოკანებას. პოეტი კი გამოდის სცენაზე,
 შეგვაქცევს, ან მასვილის დაწინით აღვიძრავს სიმულვილს ნაკლუ-
 ლეკანების მიმართ. ჰქედან ადვილად შეგვიძლიან ვინოდეთ სატი-
 რიკოს—მოშაირის და კომიკოსის დანიშნულება და მიმართულება.
 ორსავე უნდა ჰქონდეთ დამკვირვებელი სული, კაცის გულის ღრმად
 ცოდნა და ნაკლულეკანებათა სასაცილოდ წარმოდგენის სელაკნება.

მასილის დაცინვის ხელაწება მამინ მოიტანს უფრო კარგს ნა-
ყოფს, როდესა უერთდება მალა გრძობას, კეთილს განმრავლას
და ნამდვილს ჰატევის ცემას კაცის მოკვლეობის მიმართ. ნამ-
დვილს სატირიკოსს და კომიკოს - მოშაირეს უნდა ეზიზღებოდეთ
მათ მიერ გამოხატული ბიწიერება, მაგრამ თუ ეს ზიზღი არ
გამომდინარებს კეთილის მიმართ მისწრაფებისაგან, თუ ისინი ე.
ი. სატირიკოსი და კომიკოსი ქვეყნიერობას და კაცობრიობას
მიზანტროპიებით უუურებენ და არა კეთილის გულთ, კაცთა
მოყვარეობით და თუ მათ არ ჭმულთ ბიწიერება, როგორც კაცის
ბედნიერების წინააღმდეგი, მამინ ისინი მკითხველთა გულში აღ-
ძვრენ მსოფლოდ ერთის მოღრუბლვის გრძობის სიძულვილს, რო-
მელიც კეთილს ნაყოფს ვერ გამოიღებს, თუ სიყვარულის თანა-
სწორი არ იქმნა. სიძულვილი სულს ავიწროებს, სიყვარული კი
აფართოებს, მიიზიდავს მას კეთილის საქმენადად. „გულის სით-
ბო სატირიკოსის მუხა უნდა იყოს“ ამბობს სულცერი. დამცინ-
ველი კაცი ყოველის კეთილის გრძობით, სიყვარულით და ჰატე-
ვის ცემით სავსე უნდა იყოს. ამისთანა დამცინველი საზოგადოე-
ბას დიდს სარგებლობას მოუტანს და თავსაც არ იდეკნის, რად-
განაც უმრავლესობა დარწმუნებული იქნება, რომ ის ამ ნიჭიერებას
კეთილ სინიდისიანად ხმარობს. ის სატირიკოსები კი, რომელ-
თაც ვიღვდოდ არ რგებიანთ ეს ზემო ნათქვამი თვისებანი და თა-
ვის სურვილისამებრ განურჩევლად ჰპოვებენ ყოველს საგანში რას-
მე სასაცილოს ან დასაციინს, საზოგადოებას დიდს კნებას მოუტა-
ნენ და თვითონაც მის მიერ საქულველნი გახდებიან.

ქ. ტბილისი.

1886 წ. 28 სექტემბერს.

თველათელი.

ქ ნ. კ ა კ ო ს

შენის ნუგეშით აღარ მატებობ,
აღარ მიგონებ
და შენს საამოს ტბილსა სმას
აღარ მაგონებ.

შენ არ კემღური ზედი მღვენის
 შავი წვეული,
 მით დაგავიწუდი მე ბედკრული
 სევდას ჩვეული.

ვის რათ ცინდივართ,
 არ მოკალხენტ აწ ჩემი ენა,
 ვის იამება სულ წუწუნი
 და ბედის წველა.

კ. ნინო ორბელიანისა.

საქციპერი 1886 წ.

თ ე ა ტ რ ი ს კ ვ ი რ ა .

ჟავილს ზამთარმა უსწრო.

(სურათი.)

პირველად მე შეეხვდი ნინოს, ერთ მშვენიერ სიტკბოე-
 ბით საესე მაისის დილას. მზე მთლად შებურვილი იყო მსუ-
 ბუქის ბურუსით და ათბობდა სურნელოვნებით გატენილს
 ჰაერს და რალაც მომხიბლავ გულის გაბედის მყუდროებით
 ავსებდა კაცის გუნებას. მკრთალის სხივებით განათებული,
 გარშემო გადაშლილი ბუნება, სიტურფით ამყობდა. მთა და
 ველი, ხე თუ ბალახი, ვარდი თუ ასკილი ერთ გვარის სიკე-
 კლუტით იჩენდა თავის სიმშვენიერეს და ახალს სამოსელს.

პრაეითარი სიო არ არყევდა ბუნების სიმშვიდეს.

მხოლოდ ერთ პატარა ხეხილის ბაღში, დიდ კაკლის
 ქვეშ, დუღუკი დაგუგუნებდა და მას ბანს აძლევდა ხის ქვეშ
 მომდინარე პატარა რუს ჩქრიალი.

მედუდუკეებს გარშემო შემოსხდომოდნენ რამდენიმე
 კაცი და ქალი; ესენი სუყველანი ჩუმად ისხდნენ და მხო-
 ლოდ უძრავად თვალს და ყურს აძლევდნენ სრულ თავისუ-
 ლლებას.

ამ დროს მე შემიყვანა ამ წალკოტში, ერთმა ჩემმა ამ-
 ხანაგმა და ჩემდა სამწუხაროდ ამითი შეერყია მსმენელთ კმა-
 ყოფილება და დამკვრელების არტიტიული გატაცება.

— მთხოვთ იცნობდეთ: თავადი პლექსანდრე ბ—ნი, თა-
 ვადი ნიკოლოზ ბ—ნი, თავადი მიხეილ ბ—ნი, და სხვანი
 რამდენიმე თავადნი და თავადის შეუღლენი გამაცნო ჩემმა
 მეგობარმა მე ამ დღეს, მაგრამ მე ამ დღესვე გავიცან თავა-
 დის ასული ნინო შხმარიძისა, რომელმაც სრულიად წაშალა
 ჩემ თვალში დანარჩენის სახეები.

მს კეკლუცი, თექვსმეტის წლის უმანკოება შემკული
 იყო ყოველის მშვენიერებით, რაც კი დედაკაცის ბუნების
 საუკეთესო სამკაულს შეადგენს. ნინო ნაზად წამამიდგა ფეხ-
 ზედ და წრფელის მორცხობით ხელი გამამაწოდა.

მე არ მიყვარს დედაკაცი, რომელიც ძალით, ღონით,
 სიტყვით და მოძრაობით საესე არ არის ცხოვრების ავ-კარ-
 გიანობასთან საბრძოლველად, მაგრამ ნინოს ჰაეროვანმა სი-
 ტურფემ სულ დამაფიწყა ჩემი პრინციპები.

მე იმაში ენდავდი, ერთ იმ იშვიათ ტიპთაგანს, რომელ-
 ნიც ათასში ერთი და მოიპოვებიან ჩვენ ქვეყანაში და და-
 კვირვებით ვშინჯავდი მის არსებას.

მს იყო ნაზი, როგორც ზეთრი, მორცხვი როგორც
 უმანკოება, მშვენიერი როგორც გაზაფხულის ყვავილი და
 ტკბილ ხმოვანი, როგორც იაღონი.

თანთ ეცვა ციაგი ლაქვარდი კაბა, ციაგივე ვარდის ფე-
 რის სარტყელ-გულის პირით, თავზედ გადაშლილი ნაკერი
 ლეჩაქი, რომელ ქვეშიდანაც უხვად გამოიყურებოდნენ წაბ-
 ლის ფერი კულულები. შუა ტანისა, მშვენიერად მოყვანილი,
 იმის მოძრაობა საესე იყო სიტურფით და კეკლუტობით. ამის
 პირის ფერი უფრო მიემგზავსებოდა ასკილის ფურცელს, ვიდრე
 მაისის ჩაჯიკრებულს ეარდს. ყვავილს წაბლისფერივე კალონი-

ანი თვალეები მთლად გახეულნი იყენენ გრძელს და ხშირ წამწამებში. მაგრამ დამაგვირგვინებელი ნინოს სიტუარფისა იყო მცირე - ოღნაუ ღია ორი პაწია ვარდისფერი ტუჩი, რომელზედაც ყოველთვის სიტკბოების და სიკეთის ღიმილი გამოსჭეუდა და თქვენში, ნინოს სიმშვენეირით ახტაცების მაგივრად, სძრავდა რალაც გამოაურკვეველ თაყვანის ცემას მისაღმი. ნინოს ცქერის დროს კაცის გული სრულიად დამშვიდებელია, მხოლოდ თვალი სტკბება ბუნების საუცხოვო ქმნილებით. თქვენ გინდათ, რომ შეუწყვეტლივ უყუროთ იმის კეთილ არსებას და დასაკუთრება კი თქვენს დღეში არ გაგივლით გულში.

— მე დარწმუნებული ვარ, რომ თქვენ მშვენეირად ცეკვავთ ლეკურს, უთხარ მე ნინოს, როდესაც ჩემი მოსვლის შემდეგ სტუმრები აიშალნენ და მედუღუკეებმა ლეკური დაუკრეს.

— არა, თქვენმა მშემ, მორცხობით მიპასუხა იმან. ლეკურს მარდობა უნდა და მე ძრიელ მძიმე ხასიათისა ვარ.

— ოჰ, თქვენ მოძრაობას, როგორიც უნდა იყოს, თუ გინდათ ძრიელ მძიმეც, მაინც სულ სხვა სიკეკლუცე დაეტყობა, უპასუხე მე. ნუ დაიზარებთ და თქვენის ხელის გაშლით გეასიამოვნეთ.

— ნინო მთლად აენტო, თავი დალუნა და ისეთის სინაზით გაიღიმა, რომ მთელი ჩემი არსება ნეტარების კმაყოფილებით აავსო.

— შითამაშებ, თუ გნებავსთ, მაგრამ ნუ დამცინებთ, მითხრა იმან და გავიდა წყნარად. იმის მოძრაობა იყო მძიმე კი არა, მდორე, მოციმციმე, დარბაისლური და ლალი. შოველი იმისი ხელის აღებ-დაღება საესე იყო სადობით და ბუნებრივის სიკეკლუცით, ის არ ცეკვავდა გატაცებით—მარტონერეების მოწყალებათ, არა, ის ცეკვავდა მოფიქრებით, გულხშიერად, რომ ამითი ესიამოვნებინა მათთვის ვინც ამის ცეკვას სიყვარულით საესე თვალებს ადევნებდნენ.

— ბულით გმადლობ, თავადის ასულო ნინო უთხარ მე იმას რომ ერთი კიდევ მაღირსე მენახა ნამდვილი ქართველის

ქალის ცეკვა და არა გრეხვა-პრანჭვა, რომელსაც ეხლა ლეკურს ეძახიან.

— მაგას რას მიბრძანებთ, ჩემო ბატონო; ჩვეულებრივის სიწორფელით-მითხრა იმან, განა ნატო, პნეტა, სონა ჩემზედ კარგად არა თამაშობენ? ჩემი თამაშობის მოწონება თქვენის მეტის არაეისგან გამოგონია. და ეს სიწორფელე ნამდვილი იყო. ნინო იყო სადა, როგორც ნამდვილი ბუნების შვილი და თავმოაწმუნებით არ მოსდიოდა თავისი თავის დამდარება, რომ ამითი უფრო უხვად გამოეწვია მაყურებლის ქება და აღერსი.

ჩვენს ლაპარაკს დიდის კმაყოფილებით ყურს უგდებდა ნინოს მამა, ზრიგოლ უხმარაძე, რომელიც ჩემი ძველი მეგობარი და შორეული ნათესავი გამოდგა, და ღიმილით მითხრა იმან: მაშ ნინოს სიმღერას რომ გაიგონებთ რაღას იტყვიოთ მაშინ, როდესაც მაგისი თამაშობა თითქმის საქები არ არის და ეგრე აქებთ.

— როგორ, განა ნინო იმღერის კიდევ?

— ღიად, ჩემო ბატონო, მითხრა იმან ახტნცებით, ნინო მღერის ისე რომ მამის გული აღუღდებდა ხოლმე და თვალეზზე ცრემლები მომდის...

— მამა, კმარა გენაცვალე მაგგვარი ჩემი ქება! ბატონ ლევანს ეგონება, რომ მე მართლა მაისის ბულბული ვარ და როცა ნამდვილს გაიგონებს, მადლობის მაგივრად, გაჯაერდება.

— შენ თავ-მოყვარე არა ხარ, ჩემო მტრედო, წაუტუტუნა მამამ და შორს გადგა. ნინოს გარს შემოეხეივნენ სუყველა სტუმრები. მედუდუკემ სალამური მომართა.

ნინო დიდ ხანს იყო გაუბეღაობით გაშტერებული. ბოლოს ძლიეს-ძლიეობით, ხმის კანკალით წარმოსთქვა: „შენი შაჟშენი, შავს გალიას შემსხდარნი“ და კიდევ ჩაჩუმდა. ჩვენც ჩუხად ვიყავით. მხოლოდ სალამური მცირეოდნად შტვენდა და ნელა-ნელა იწვევდა ნინოს ხმის ბანის მისაცემად. ნინომ განაგრძო ლექსი და ამ ჯერად იმისი ხმა იყო საესე, სრული და შეუღარი. მე ვერ ვიტყვი, რომ ნინოს ხმა გასაოცარი ყოფილიყოს თავის ძალით, სიმაღლით და გრძნო-

ზით, მაგრამ ვერც იმას ვიტყვი, რომ მე გამეგონოს რამე იმის ღარი.

იმ ხმით შეიძლება მხოლოდ ლოცვა, ლაღი, ნაწა, ოცნება და არა ახტაცება. იმ ხმაზე შეიძლება დამუნჯდე, თვლიდგან მდულარება გციოდეს, გულის ცემა შეგიდგეს, მაგრამ მოძრაობა, ტაშის კერა, თვალების ეშხით ანთება, გულის აჩქარლებელი ტოკვა, შეუძლებელია.

ნინო იჯდა თავ ჩალუნული და თითქო თითონვე სტკბებოდა თავის ხმის ჰარმონიით. არც აჩქარება, არც ეშხის აღი არ ანათებდნენ იმის პირის სახეს, ის მღეროდა მხოლოდ იმას, რასაც ხმა აძლევდა და არა იმას, რასაც, გრძნობდა.

ნინო გაჩუმდა და ჩვენც ჩუმად ვიყავით: ცად გატაცებულნი იადონის ღულუნით ვერ ვახერხებდით ძირ ჩამოსვლას.

მშენიერად მღერის, მშენიერად! სწენივით დაიხეიხეინა ერთმა სტუმართაგანმა და მხურვალედ ხელი ჩამოართვა ნინოს მამას.

მს „მოხეიხეინე“ პირველად შენიშნე ამ საზოგადოებაში და გაოცებით თვალები დავაშტერე. თითქო არ იყო ასისი სახე მეცნო. სოტახნის შემდეგ მე ცხადად წარმომიდგა ქალაქის ერთ-ერთი საზოგადო ბაღი, სადაც ღვინით შეზარხოშებული ყმწვილი კაცები თავის გულის პასუხს ერთმანეთს თავხედურად უზიარებდნენ და მათ უკან ვილაც ჩასაფრებელი იყო ღობის ძირში...

ბიჭო, ფთხილად უთხრა ერთმა მეორეს, ხომ იცი ეხლა ღობეებსაც ყურები ასხიათ და თვალებით ამ გმირ კაცზე უჩვენა.

სუყველანი წამოხტნენ, მაგრამ იუდამ ღობეს გარედ გადაეარღნა ინება

მხლა ნათლად წამომიდგა ის წამი, როდესაც ეს ვაჟბატონი ორად მოკეცილი, ხმლით შეჭურვილი, ამოტურტლული ბალახ-ბუღახში, შიშისაგან შეთრთა და კუდა ძალისავეით ღობეზედ ვადაბტა.

— მს ეინ არის? ვეითხე ჩემ ამხანავს. საინდგან გაჩენილა აქა ამ პატიოსან საზოგადოებაში?

— მე ივანე ტაბაძეა, ამ სოფლის მღვდლის შვილი, მიპასუხა იმან. ზანა დიდი ხანია... რაც რომ სწავლულს განათლებულს კაცს პატიოსან საზოგადოებაში ყოფნას უკრძალავ?

— არა ეგ რა სათქელია, მაკრამ ეხლა რას აკეთებს ეგ პატიოსანი...?

მე არ მესმის რას ამბობ, მითხრა ჩემმა ამხანავმა, ეგ ამ მხარეში ძლიერ მიღებული ყმაწვილი კაცია. მაგან გაათავა ქალაქის სასწავლებელი, ერთი თუ ორი წელიწადი დაჰყო აკადემიაში და მასთან ძლიერ შეძლებული კაცის შვილია და აბა ამ თვისების პატრონს ეინ არ მიიღებს მაგას საზოგადოებაში.. ზიიღებს მეთქი, მიიღებს კი არა კიდევ ეძებენ, რომ მაგან გააბედნიეროს საზოგადოება.

— მაშ მაგან სამსახურს თავე დაანება?

— შთოვოდ, იმიტომ რომ ეხლა უფრო შემოასაფელიანი ალაგი უშოვნია, მიპასუხა ჩვენს ახლო მდგომმა ნიკოლოზ ბაბაძემ, დაცინვით.— აქ მოვიდა წელს „დაჩათ“ ერთი ვილატ ბენძლი დედაკაცი, რომელსაც დიდ სიმდიდრის პატრონს ამბობენ და მაგას მოწყალების თვალით უცქერისო.

— როგორ, ქვრივია?

— ხა, ხა, ხა... განა მოწყალება მარტო ქვრივსაგან მიიღება... სიცილით გამაწყვეტინა ნიკომ და წამიყვანა ნინოსთან, რომელსაც ამ ქვამად ზემო ხსენებული „მოახეზინე“ რალსაც ებაასებოდა.

მს იყო ერთი რაღაც ახმახი, მხარ-ბეჭიანი, წოწოლა დიდი თავე შავის გრძელის თმით ჰქონდა შემოსილი, გძელი წვერ-უღვაში და დიდრონი სისხლიანი წურბელივით გაესებული სხეილი ტუჩები გაუმადლარ პირუტყვის შეხედულებას აძლევდნენ იმის მწვანე ეიწრო თვალები და ნისკარტიანი ცვირი იქნება ურიგო არ ყოფილიყო სხვის სახეზედ, მაგრამ იმის ჭმიზიდველ შეხედულობას, აორკეცებდნენ. დიდრონი წვეტიან ფრჩხილებიანი ხელები ძრიელ ახლო ეჭირა იმას ნინოსთან და ამ შემთხვევამ მთლად აამღერია ჩემი გუ-

ნება. მე შეურაცყოფად მიმაჩნდა ამ ბატონის სიახლოვე იმ ზეციურ ქმნილებასთან და მზად ვიყავ ვარდისთვის ყორანი მამეშორებინა, მაგრამ ამ დროს ნინო წამოდგა და თითქოს დაღალულ, დაწყევტილი შინისაკენ გაეშურა.

* * *

შემოდგომა იყო წყნარი, მშვიდობიანი, მოსავალი მრავალი და ხალხი მხიარული. შოველ ნაბიჯზედ თქვენ შეხედებოდით შეზარხოშებულ მექორწილეთ, რომელნიც ქეფით და ღრიანცელით მაყრად მისდევდენ „ნეფე დედოფალს.“

შუა დღე იქნებოდა. შპინდა ზიორკის ეკლესიის გაღანში ორი ფაეტონი იდგა და მრავალი ხალხი ტრიალებდა. მე მივხედი რომ ქორწილი საინტერესოა და რის ვაი ვაგლახით მივწი-მოვწიე ხალხი და ეკლესიაში შეველ.

ტრაპეზის წინ დავინახე მე ნინო უხმარიძისა საპატარძლოდ მორთული, გაფითრებული იმისი სახე აღარ იჩივოდა თეთრ ტანისამოსთან. ვიცან და ვერც ვიცან მე უებრო ნინო. იმისი მუდამ ჭამს მოღიმარი, მცირეოდნად გაღებული ბაგე, მწუხარებით მაგრა იყო მოკუმული, სიტკბოებით საესე მშვენიერი თვალები, გაშტერებით დასცქეროდნენ დედა-მიწას. ქეკლუცი ტანი თითქოს მოჰბუზოდა და მოშვებოდა. ის მარმარილოს ნაქეთივით, უნძრეველად, უაზროდ იდგა ივანე ტაბ—ძის გვერდით.

ტაბ—ძე კი ბედნიერებით თრთოდა. მოუთმენლობით საესე იყვნენ იმისი მწვანე თვალები, იმისი გძელი ფრჩხილები მზად იყვნენ თავისის დანიშნულის შესაპყრობლად.

პირველ დანახვაზედ მინდოდა დამეყვირნა და მით შემენძრია ცა და ქვეყანა ამ საშინელებისთვის, ამ უმანკოების ამ სამოთხის ყვაილის დხელთებისთვის... მაგრამ შუბლზე ხელი შემოვიკარ; გონებას დავეკითხე და გარეთ გამოველ.

მე უაზროდ წაველ უხმარაძიანთ სახლისაკენ, თითქო იქ მინდოდა შემეტყო ამ უცნაური ქორწინების მიზეზი. მრიგოლ უხმარაძე ბოლთას სცემდა თავის აივანზედ. ის იყო მაღალი, მშვენიერი შეხედულობის ვაჟაკი. თავი ამას ყო-

ველთების მალა ეჭირა, თავის განიერად გადაშლილ მხარ-
ბეჭედ. ტანთ ეცვა ლაქვარდი ხავერდის ქულაჯა, შავი კაბა,
ყომრალი განიერი შარვალი თეთრს მალალ წაღებში ჩაკე-
ცილი, პატარა ბუხრის ქუდი კობტად ჰქონდა თავს წამოდე-
ბული, როგორადაც შეხედულობა იყო ამისი უზადო, ისედაც
ყოველი ამის განძახება. მორმოცდა ათის წლის ამის ქალ-
რას ჯერ ჩარქი არ მისცებოდა წუთი სოფლის მაცდურო-
ბისა. ეს ყოველთვის ამობდა იმას, რასაც გრძობდა და კი-
დეც სჯეროდა ის-ვინც რას არწმუნებდა. საეჭვოს არც არას
იტყოდა და არც სჯეროდა თუ სხვის ნათქვამი საეჭვო იქნე-
ბოდა.

ყოველთვის კმაყოფილი თვისის სინიღისის და ტკბილის
ლუკმისა, ზრიგალ ყოველთვის მზიარულად და კმაყოფილე-
ბით ატარებდა თავის ცხოვრების მიმდინარეობას.

მაგრამ დღესკი ჩვეულებრივი კმაყოფილება განეფანტა
ამის ქალის „გაბედნიერებას.“ შექმუხნილის სახით, თავ-
ჩაღუნული საჩქაროდ დადიოდა და შავ ფიქრებში იყო გარ-
თული.

მ. გაბაშვილისა.

(შეშლვი იქნება).

ლ ე ა ტ რ ი

მე თუ შეითხავ დედა ჩემო
ვინც რომ მიუვარს ის მინდა,
თუ შენ ჩემთვის ქმარი გსურს
სხვა ნურავინ ნუ გინდა.

ნუ წამართმევ იმ კაცსა
დედას ვენაცვალები,
ვინც პირველად აღმინთო
გულში ტროობის ალები.

უისის ემსით ვფლობილვარ
 იმას ვერ მოვძორდები,
 სატრფოს ვერ უღალატებ
 სხვას ვერ ჩაუგონები,

ბუნებამ მისთვის შემქნა
 ვის ტრფობამ დამიძონა,
 ვისიც გული და გრძნობა
 ჩემს გრძნობას შეეწონა.

ჩვენ ერთის ბედისა ვართ
 ერთმანეთის მსვედრი ვართ,
 მტკიცე სიუვარულითა,
 მკვრად გადაბმული ვართ.

ვერ დაარღვევს ჩვენს კავშირს
 ვერა კვარი ძალები,
 დაძიჯურე მართალს გითსრობ
 დედას ვენაცვალები.

რისთვის კინდა წამართვა
 ამ ქვეყნად ნეტარება,
 და გამსადო მის ცოლად
 ვინც რომ მე შევსაფრება?!

ძაგას ნუ მიქ ღვთის გულისთვის
 ნუ მომიწამლავ სულსა,
 ნუ მაშორებ საუვარელს
 ნუ დაძიჯურე გულსა.

ყ რ ი ე ლ ა ვ ე ს ტ ა .

(გაგრძელება).

სიღვა.

ჩვეულების მებრ

თავისუფლათა ვრაცსავთ ჩვენს თავსა;
 შენ ამპარტანობ. შენის ცოდნითა;
 მე კი—როდესაც გონების თვლით
 ვსინჯავ ბუნების მიშინარობას,
 ზამთარს, გაზაფხულს და შემოდგომას,
 როდესაც ვიდე თვალეზვად შუშას
 იმა წერტილის გასარჩევლად,
 რომელიც მოჩანს იქ, შორს, სატურნზედ,—
 მაშინ ვგრძნობ, რომ მეც, შენც და ყველა სხვაც,
 ვით საკუთარი კერძი არსება,
 არა რა ვართრა და რომ ჩვენ ვცხოვრობთ
 ვითარცა რგოლნი ერთის ვაჭკვისა,
 თავისუფალნი მხოლოდ ბუნების
 წესის წინაშე. რა ხსე ვუიქრობ,
 არ შემოიღიან ჩემი გონება
 დაკუმორჩილო იმდენად იმას,
 რაც სწამდა ჩვენსა მამა-პაპასა,
 რაც საუკუნეთ განმავლობაში
 იყო უძრავად და შეურყევლად —
 არ შემოიღიან დაკუმორჩილო
 იმდენად, რომ მე თქმა არ შემეძლოს:
 თქვება ეს სულ შეცდომა იუოს.“
 მაგრამ ესდენ სნის განმავლობაში,
 ხომ უცხოვრია ამ შეცდომასა,
 და რაოდენის მილიონ სალხის
 იგი უოფილა ნუგეშ-მცემელად!

აბა, ურიელ, შენმა რწმენამა
 ერთს ვისმეს მაინც სცა რამ ნუგეში?
 სინიდიხით სთქვი—ან თვითონ შენა
 ქოვევი მასში ბედნიერება?

ურიელ.

ყოველივე ეგ შესაძლო არი;
 იქნება ისიც მართალი იყოს,
 რომ იგი ჭოხი, რომელიც ბრძანას
 სამი ათასს წელს გზას უჩვენებდა,—
 ჩავთვალოთ იმ ბრძმის ნამდვილ თვალუბად.
 ის უვარჯენი უსინათლოსა
 გზას უჩვენებდა და ატარებდა,
 ის იყო მხოლოდ მისი თვალუბი...
 მაგრამ უეცრად უსინათლომა
 იხილა სსივი,—თვალთ აესილა
 და სედაკს თვალით და არა ვოხით.
 გამოუთქმელის ნეტარებითა
 იგი უურუებს ბრწვინვალე მზესა.
 პირველად მზე მას თვალებს უბნელებს,
 მას ეგვლაფერი საოცრება სჩანს,
 არ იცის რასაც სედაკს რა ქქვიან,
 იგი ხელითა ესება საგნებს
 და ხანდისხანა კიდევ ბორბიკობს.
 მის ახილული ახლად თვალუბი
 ჟერ ჟოხისაფვის არ გაწურთვნილან,
 რომელიც უკვლას ბუნდად სედაკდა...
 რომ მაშინათვე არ გვანიჭებს ჩვენ
 სიმართლე ქვეყნის ამოგნებასა,
 რომ თვალ ახელილს არა აჭკს მკვიდრი
 პირველი ბიჭი და მოძრაობა,—
 ნუთუ ამისთვის რასაცა სედაკს
 უნდა ჩასთვალოს მან მოჩვენებად
 და ახილება თვისის თვალუბის

მომაკვდინებულ ცოდეკთან? არა,
 არა, დე-სილვა! რა გინდ მტკიოდეს
 თვალნი ხილულნი მზის სსიკებისგან,—
 ამ სიმართლისგან ტკივილს შე მაინც
 არას დროს, არსად უარს არა ვუბ!

სილვა.

რასან ატრეა, წადი შენს გზაზედ,
 შენვე ნებაცა თან გამოგუვება,
 და ივდიითცა ველარ გაბედავს,
 დე-სანტოსს კვლად ცრუ დაუძახოს;
 ის არ იზამს, რომ მამა დამარხოს
 და შენ გამოგუვებს ტვეში. მშვიდობით!.. (მიდის და შესდგება).
 შენმა ბასმა უსინათლოზედ
 მე მომაგონა შენი ბრმა დედა...

(კვლად მიდის და კვლად უან დაბრუნდება).

აკოსტა! კავშირს ოჯახობისას
 ჩვენს ხელში ღრმად აქვს ფესვი გამდგარი.
 მომსდარა, დიად, მომსდარა წინად,
 რომ მოსტეხია ტოტი ტრფობას ხეს,—
 ვით აბესალომ განუდგა დაკითხ...
 მაგრამ შეძლება, ჩვენის დევის დროს,
 როცა მონების უღელს ვზიდავდით,
 როს საშინელის ტანუკათა შორის,
 ხუტკუშს ვიცემდით მსოფოდ იმ აზრით,
 რომ შვილთაც არის მაინც გუჟვარკართ,
 რომ ჩვენ გვიფარავს და ჩვენთვის ზრუნავს
 მოხუცი მამა და რომ ღვიძლი მამა
 გვიწოდებს მმასა,—მაშინ ჩვენ უფრო
 ერთმანეთთანა ვკავშირდებოდით
 და კრძალვითა და მოწიწებითა,
 გუცქეროდით ჩვენს სამშობლო კვრას,
 ჩვენ ვთმობდით ჩვენსა თავისუფლებას,
 მაგრამ ვერ ვთმობდით ჩვენის მშობლების

ცრუ-მორწმუნებს, შეცდომილებას;
 და იმისთვის რომ ერთი მიგველო
 და მეორე კი უარი გვეყო, —
 ველოდით არა ჩვენს ასაკობას,
 არამედ ჩვენის მშობლების სიკვდილს,
 რომ მოგვეცემოდა თავისუფლება.
 მაშინ წადი და აღმართე დროშა
 შენთა იმედთა და შენთა აზრთა!..
 ოჲ, ურიელ, შენ ყოველივე ეს
 ნუ თუ გვონია მოჩვენებათა?
 ნუ თუ შენს გულში სრულიად გაქტრ
 ყოველი გრძნობა სიბრალულისა?
 ნუ თუ გულ-გრილად უნდა უუფრო
 ივდიოთისა და მის მამის ტანჯვას?
 გვედრები შენ მოიფიქრევი
 და გადასწევიტე — ეინ უნდა გკლიოს:
 ლაღმა გონებამ თუ მოყვარულმა
 გულმა? შენ თვითონ განსაკუ კარგად
 და მოაქეცი ვითა გიბრძანოს
 პატროსნების იღუმადმა სმამ. (გაღის).

ზამოსხულა მახუთია.

ურიელ (მარტო), შემდეგ სვიმონი

ურიელ.

ნეტავი ეს სმამ მე რას მიბრძანებს?..
 არა, არ მეტყვის მას, რომ სიძარითლემ
 სიყვარულის წინ თავი დასაროს..
 ოჲ, მიყვარს, მიყვარს ივდიოთი გულით,
 მაგრამ ჩემს თავს თვით შევიზიზღებდი,
 რომ დავდნე ვითა წმინდა სანთელი,
 რომ არკადელი მწუქმსი ქალივით
 დავიწყო ნასად ოხვრა და კანესა.
 ჯერ ვირწმუნო და მეორე უარ ვყო?

მევე მხდლად ჩემის თავის წინაშე
 გავსტეხო ფიცი? ოჲ, არა, არა!
 სულის სიტურფე—ჩვენი რწმენას;
 ის საზატო ვეარია ჩვენთვის,
 ჩვენსა გულზედა ჩამოკიდული,
 არა რომელიმე შეფის ხელით,
 არა ორდენტა კაპიტულისგან;
 ის გმირის ხელში იგი დროშაა,
 რომელსაც გმირი თავს ზედ დააკლავს;
 იგი ქმნის ღარიბს დიდებულ კაცად
 და აძლევს გერბსა, რომელსაც კაცი
 თვითვე შემწიკვლავს, თუ იმა რწმენის
 თვით შეიქმნება უარ-მყოფელი...
 დრო-გამოშვებით მესმის მე ეს სმა:
 „გული ჭკუაზედ საიქვლია;
 ვით აზრი, ტრფობაც არ შესცდებოა“, —
 სსვაფრივ მოქცევა არ შემოდლან!
 აჲ რაინდული ამაყობა:
 ეს სიამეე მძღვეს ხელში რახტს
 და შირს უკუმაგს სამარტსვისო შიბს...
 თუ რომ ვისიმე წინაშე ვსტეუი,
 სწორედ წინაშე წმინდის სიმართლის.
 კერა, კერტ ერთი მღვდელი მე ესლა
 კერ მათქვენიებს, რომ ჩემა რწმენა
 შეცდომა არის (გასვლას აპირობს).

სვიმონ (კარების გარედაშ)

მობრძანდაი ივდიოს

შეკატეობანებთ.

ურიელ.

კილან არიანს!..

ფარისეველ და ღეთას მოსაზოათვის,
 აჲ ჩემა სასე შესაზარია!..

სვიმონ (კარების გარედაბ)
 მობრძანდით შინა; იქ მოიტადეთ! (კარები იღება).

ურიულ (დაინახავს შემოსულებს)
 ოჰ, ღმერთო ჩემო!.. დედა ჩემია!

გამოსვლა მამყვსა.

ესთერი, აკოსტა, რუბენ, იოველ (ესთერი უსინათლოა
 და იგი შემოაქვავთ ურიულის ორს მძას)

რუბენ.

აქ დაეკე, დედა... (ჩამოსვამს საგარძელზედ).

ესთერ.

შემოვს აქა?

მერე, ივდიითა

იოველ.

ჩვენს კინაობას

ჟერ არ ვატხადებ.

ესთერ.

ოჰ, რომ შექმდოს

მე ივდიითისა დანახვა!

ურიულ (ესთერის წინაშე დაინოქებს).

დედა!..

ესთერ.

ურიულ! შენა? შენი ხმა მესმის...

ურიულ.

განა დაწვეკლილს შვილს კიდევა სტობა?

ესთერ.

აი შენი თმა... წვერი... ლოყები...

მათოდ ჩამოგდის მღუღარე ტრემლი...

დიად, შენა ხარ... დაწვეკლას, შვილო,

არ შეუცვლისარ.

რუბინ (მოწყენით).

ივლითისათვის

ჩვენ აქ მოკვდით, დედას უნდოდა
ის ქალი შენ რომ ასე გაბედვით
გამოგიცხადა თვის სიუყვარული...

ურიელ.

ენახს? მითხარ, რუბინ, ენახს!
ახს, რომ შეგეძლოს შენის თვალთა
ნახო ის, დედა!

ესთერ.

გაკვირე, შეილო,

რომ იგი სასით მშვენებია,
მაგრამ ის იმით უფრო ტურფია,
რომ შენის უბედურობის დროსა
მან თავი თვისი გაკუთვნა შენა...

ურიელ.

შერე ივლითსა შეატყობინეს
თქვენი აქ მოსვლა? დიდისანია
მას შენი ნახვა უნდოდა, დედა,
მაგრამ მე უარს ვუხმებოდი...
ოჰ, ვინ მალირსებს იმ ნეტარებს,
რომ მე ივლითი დავსახო ჩემად.

ესთერ.

მე კბ წინაღვე ვიტოდი.

ურიელ.

შენს?

შერე საიღამ?

იოველ.

დედა მაგიათა

იმას ამბობს, რომ რაკი დაგწვევას,
უაი თუ ამან გაკუაროს ივლითს.

ქვერ არსად აქ შეს უარყოფაზედ
არა ისმის რა.

რუბენ.

ჩვენ აქ მოკვდით
კიდევ მისთვის, რომ ამსტერდამიდან
გაგში წავიდეთ ჩვენის დედიოა
და იქ დავსახლდეთ.

ურიელ.

თქვენ სუვეელანი
ამსტერდამიდან გაგში მიდისხართ?
ჩვენის ბრმა დედიოა?

მსთერ.

ახ, თითქოს ჩემთვის
ორივე ერთი არ იყოს, შვილო!
იქაც ვითუიჭრებ, რომ ვითომ აქ ვარ...
როგორათაცა აქაც მგონია,
რომ მე კვლად ვარ ტაგოს ნაწიროზედ!..

ურიელ.

მერე რა მოხვდა? რისთვის მიდისხართ
იქ?

იოველ

მოგვიტყვი... მშაო..

მსთერ.

გაჩუქდი!

რუბენ.

მამისაგანა ნაანდერძები,
ვაჭრობა ჩვენი აქ მიდიოდა
ძალიან კარგად...

ურიელ.

და შენც შეიქენ
მატივეტეული ზირი ბირყასედ...

უერად—ესლა...

იოველ.

ურიელ.

ბღეენიან, განა?

ჩემის გულისთვის?

იოველ.

თითქოს რომ აგრე.

რაკი რომ შენმა მტრებმა გაიგეს,
რომ შენზედ წეკვლა არ იმოქმედებს
და კერასფრით გზას ვერ შეგეკრავენ,—
ახლა შენს ვაჟებსა ჩვენსზედ ყრბლობენ!

მსთერ.

ჩემსზედ კი არა, ჩემსზედ კი არა!

რუშან.

ჩვენ ყოველის მხრით შეგეკვიწროეს:
ალარც ხმას გვგემენ, არც თავს გვიკრავენ,—
ამ გვარ ჰირობათ შორის ვაჭრობა
შეიძლება-ლა კარგად წავიდეს?
აი ამისთვის წასვლა კარხიეთ.

ურიელ (თავისთვის)

ოჰ, აღასაფრო!

მსთერ.

სამოკუნებით

შორ გზას მივდივარ, თუნდ რომ მომისდეს
ცურვა სღვასედა აღრინდებულად,—
მაგრამ მე ამით ვერ ვიციმ ნუგეშს!
შე იქ ვერ ვზოვებ, ჩემო ურიელ,
თავისუფლებას და მოსვენებას,
სადაც ცხოვრობენ კბრაქლები...
როცა მომივა სიკვდილის ფაში...
მე ბეგრეულ ვიქრობ, რომ თუ სიკვდილი
თვალე ახელილს თვალებს უსუჭავს,

მე უსინათლოს ამისელს თვალებს
და დაუნასაკ კვალად ჩემს შვილებს...
შენ კი ამაოდ დაგიწეებ ძეგნას...
მანც არ მოდის მანასეს ქალი...
იოველ.

კარი გააღო...

რუგან.

იუხის ხმა მესმის...

გამოსვლა მიუხილვ.

ივინიკე და ივლით.

ივლით.

პატივცემულნი ბატონებო, თქვენ
მოსულხართ ჩემსა სანახავადა
და ეს სათნო მოსუდით...

(აცქერდება ყველას; ერთს წამს სიჩუმეა).

ურიველ!..

აქა... დედა ჩვენი!.. (ხელზედ ჰკოცნის ესთერს):

ესთერ.

არა, არა...

მე მომეტ ნება, მე, ანგელოზო,
შირს დაგიკოცნო...

ივლით.

დიდისანია,

დიად, დიდისანია, მინდოდა
მიმელო შენგან დოცვა-გურთხევა
და შენში შენი შვილის მსგავსება
შენას ჩემის თვალთა.

ესთერ.

აგრე!

აგრე შეაქე აკოსტა, შვილო!
აი მაგისათვის მიუვარსარ!

ივლით.

ჯეჯა,

მოკა დრო, როცა იმის წინაშე
უკელანი მდაბლად თავსა დახრიან, —
ჯერ-ჯერობით კი მას ჩვენის შეტა
არავინა ჰყავს...

ესთერ.

ოჰ ჩემო ივლით,

რა ტკბილად უღერენ შენი სატყუები
ჩემს უსინათლო თვალებში ეხლა,
ეგ შენი სახე თრთის და ციალებს...
მერე რა? როცა სიკვდილის უამი
მომიკა, მაშინ ურთელს თვით შენც
არ გაიანდერძებ.

ივლით.

... თვითონ შეც, ჯეჯა?

ურთელის ცოლს?

ესთერ.

ურთელის ცოლს?

შენ ვერ გახდები იმისი ცოლი...
შვილო, შენს მშობელს ნუ გააჯავრებ;
ნუ გაიჭტევი მაშის სასლიდაძამ...
შენ ერთად-ერთი ჰეკხარ მამაშენს —
მანასეს მხოლოდ ერთი ქალი ჰყავს!

ივლით.

როგორ?.. ურთელ?.. რას ამბობს ესა?..
შენ... როგორცა სხანს... უარი გითქვამს...

(დიღხანს უუერებს განცვიფრებული).

ოჰ, ღმერთო ჩემო! მე კი შეგონა,
რომ ამ მსურვალე სიყვარულისთვის,
გზოკვებდი ჰეგუნად ბედნიერებას!

(დაეცემა ესთერის წინაშე)

ურიელ (ებრძვის თავის თავს, იგი აღელვებული უფურებს დედას, ივდიოს და თავის ძმებს, რომელნიც დალონებულნი დედის სავარძლის უკან დგანან; იქით).

ოჲ, სილვა, დიად, შენ მართალი სთქვი.

ოუახის კავშირს ხალხი ჰატოვს სტემს: (საშინელის განწირულეებით).

რას ღგესართ აგრე გაჩუქებულნი?

სთქვით! მე ამდენსა ტანკვა-წამებას

ველარ ავიტან...

ივდიო.

დედა!

ამას ჩვენ აღარ ვუუვარვართ...

ურიელ.

მომაკვდიელი

შსამი ასსია ამ ჩემსა გულში...

ვით დაჭრილს ნადირს ბღავილი მწადის...

ოჲ, ნუ მიუფრებთ სიბრალუღითა!

იგი ცრემლები, რომელსაც აწ ღვრით—

სისარულია, ბუნდირება,

იმა ტეცსლთანა შედარებითა,

რომელიც ჩემსა გამძრადს თვალებს სწვამს...

თქვენ ხმას არ იღებთ?... მწუსარენი ხართ?...

ჩემგან მოკლეთ საზარელს ღვაწლსა?...

რომ მე გონება შევწირო გულსა

და ჩემი წმინდა რწმენა-სიუვარულს?..

ოჲ, სულო ჩემო, აძაუო, ზვავო!

აგრე უაღსზედა რისხთვის ღგესარ?

შე საზარელო, დამშვიდდი, კმარა!

დახსებუი თავი კბილთ სჭუნას...

იქვე ჭიადა... იცოცე ძირსა—

დაბლა დახარე თავი მიწამდის

და უფრო დაბლა... დაბლა... ოჲ, წვევლა!

აგერა ისა, ის, სიყვარული,
 მდუმარებითა რომ შეიმოსტქერის!
 ვით დავახწიო შე იმას თავი?..
 ვინ მისხნის იმის მუნჯ-თვალეებისგან?..
 დასუტეთ თვალნი.. შენც უსინათლო,
 დედავ, დასუტე... ახლა მშვიდობით...
 გამიშვიო... მივალ... მივდივარ... მივალ!..
 (განწირულებით გაეარდება).

ივლით.

თავის დედისთვის გასწირა თავი!

მსთერ.

არა, შენთვისა.

იოვალ.

აგურთხე ღმერთო,
 ეს ღლე და წამი! იგი უარს ჰყოფს...

მსთერ

შვილო! გამიშვიო შე იმასთანა!...
 გამიშვიო შვილო! ჩემ საყვარელ შვილს
 მინდა დაკვირნო... ჩემო ურიელ...
 გამიშვიო!.. ნეტა ვის აქვს ჭვის გული,
 რომ მტრად უხდება ჩემს ურიელსა?...
 სადა, სად ჰზოგებთ იმის სულზედა.
 უპირფასესსუღს?.. წავიდეო უკელა,
 წავიდეო დროით!.. და სადაც შეგვხვდეს
 უკვლავან გიყვიროთ მაღალის ხმითა:
 "უუურეთ იმას! ეს ის შვილია,
 რომელსაც უუვარს თავის დედა-თქო!"

(საჩქაროდ გადის რუბენ და იოველის დახმარებით.)

ივლით (მარტო, ფანჯარასთან)

ქერ ეზოშა... ძლივს წამოინსხა

თვისი მანტია... უჭუდოდ მიიბის...
 ქუნაში მიდის... შესდგა... ოჰ, ღმერთო!
 მარჯვნივ თუ მარცხნივ?.. იგი ყოყმანობს...
 წავიდა... მარჯვნივ—სინალოლისკენ!..
 (მოშორდება ფანჯარას)

ყოველივე ეს რა უცბად მოხდა!..
 და... მე—ვარ იქნებ დანაშაული...
 ასე უგრძად, ანაზღეულად...
 ოჰ, ღმერთო! მერე რომ უარი ქეოს!..
 ერთი ეს ფიქრი ჩემს სისხლსა ქეინაცს!..
 ნუ თუ ზეგარდმო დაწერილია,
 რომ ჭელი იმავე სოფლის შექმნიდამ
 ეუოს მარადის კაცი საწეველად?
 რა მოწყენილი სასე ქქონდა მას!
 ხელი... მუხლები უკანკალებდა...

(სწრაფად მივა ფანჯარასთან.)

შესდექ... ავოსტა... დაბრუნდი უკან!..
 გვიანდაა!.. ოჰ, მუხთალო ბედო!
 ამ ცოდვისათვის ნუ დატყვია შეჯცრად!

(დაეცემა სავარძელზედ.)

(შემდეგი იქნება).

წ გ რ ი ლ მ ა ნ ი

I

მეგობრებო.

* * მეგობრად ნუ აირჩევ იმას, ვინც შექლებით (ფიზიით) შენი თანა-
 სწორი არ არის. შენზე მდიდარი შენ გაგრძნობინებს, რომ ის თავისი კე-
 თილ კაცობით დაგიმეგობრდა; შენზე ღარიბს—ამასვე შენ აგრძნობინებ.
 აქ უადგულო არ იქნება ვთქვათ რა არის უხვლანდელი მეგობარი.—
 უხვლანდელი მეგობარი არის: როდესაც „მე“ მდიდარი იაი—პატიოსანი, ვაცუ-

რი ღირსებებით სავსე კაცი, და როდესაც „მე“ უბედურებაში ჩავარდება—
ადამიანი შემოსწეწებულ ღირსებებს შემოცრცვნილი და უჩინ-მაჩინის ქედ და-
ხურული.

II

„ქააწვილ — ქააბს“.

* * რაც უნდა ძალიან გიყვარდეთ რომელიმე საზოგადო საქმე—არ
გაბედოთ ამ საქმეში გარევა, თუ მოთმინებით არ აღჭურვილხართ, თორემ
დაგიძნებენ: „ლაწირაკს“, „წინ-დაუხედავს“, „ქარიანს“ და „ცაღა-
ხიანსაც“—კი.

ქართული თეატრი

მთხს თებერვალს ქართულ დრამატიული საზოგადოე-
ბის დასისაგან, არტისტკა ვაბ.-საგარლის ბენეფისში წარმო-
დგენილი იყო ზ. სუნდუკიანცის სამ-მოქმედებიანი კომედია
„დაძმეული მოჯახი.“ რაიცა მოთამაშეთ შეეხება, ყვე-
ლამ სინიდილიანად შეასრულა თავისი როლი, განსაკუთრებით
თვითონ ბენეფიციანტკამ ნ. ვაბუნია-საგარლისამ: სალომეს
როლი სწორედ, რომ ხელოვნურად შეასრულა. მხოლოდ ისა
გვაქვს სამწუხაროდ, რომ ეს ნიჭიერი არტისტკა გამუდმებით
არა თამაშობს ქართულ სცენაზედ... აბაშიძემ მსეფას როლი,
შეუღარებლად ითამაშა. აქ არ შეგვიძლიან სხვათა შორის არ
შეენიშნოთ, რომ ეს ტიპი მ. აბაშიძემ უკეთ დახატა, ვიდ-
რე ყიფიანი გეხატავს ხოლმე: ყიფიანი სრულიად ტრალი-
კულს ხასიათს აძლევდა ხოლმე ოსეფას,—ბ. აბაშიძე განსა-
კუთრებითკარგი იყო მესამე მოქმედებაში, როდესაც სახლის
ასაწერად შემოდიან.

რაიცა მ.—ბ. ლეონიძისას და ბ. საგარელს შეეხებათ,
საერთოდ, უნდა შეენიშნოთ, რომ ყოველთვის და ეხლაც

სინიღისიანად ექცევიან თავიანთ საქმეს. ამ წარმოდგენაზედ თავი ისახელა ბებერის ხაზოს როლში ქ.—ბ. ლეონიძისამ. ქ.—ბ. თამაროვისა ასრულებდა ნატოს როლს, მაგრამ ის სიმკციტე და გამჭრიახობა, რომელიც ამ ტიპის თვისებას შეადგენს სრულის ჭეშმარიტებით ვერ იყენენ და-
 ცულნი ქ.—ბ. თამაროვისა ცოტა არ იყოს. გამბედაობას და სითამამის მოკლებული არის. მაგრამ როგორც ახლად გამო-
 სულს სასცენო ასპარეზედ, რასაკვირველია მიეტყვება. რო-
 გორც ეტყობა თამაროვისას სცენა უყვარს, ცდილობს კიდე-
 ცა, ასე რომ მომავალში რიგიანი არტისტიკა შეემატება ჩვენს
 ქართულს დასს. ბენეფიციანტკას რამოდენიმე საჩუქარი მიარ-
 თევს და წარმოდგენის შემდეგ ბენგალის ცეცხლით და
 ტაშის კერით გააცოლეს. წარმოდგენაზედ ხალხი ბლომად დაე-
 სწრო.

პასუხი ვ. თუშანიშვილს

საზოგადოდ გაზეთის დანიშნულება და მნიშვნელობა საკმარისად არის გამორკვეული და დღეს ჩვენში ამაზედ აღარავინ ღაპარაკობს. თუმცა ეს ასეა მაგრამ დღეს ჩემდა სამწუხაროდ მე უნდა მივცე ჩემ თავს ქარ-
 თული გაზეთების შესახებ ერთი კითხვა, კითხვა გამოწვევლას არა სასიამოვნო შემთხვევისაგან. არც მე ვარ მოყვარე ამ გვარის წერილებისა—უფრო მტერი ვარ და ამისათვის უფურადღებოდ დავტოვებდი ამ საზოგადო მოვ-
 ლენას, რომ ეს ამბავი არ შეეხებოდეს იმისთანა პირს, რომელსაც ჩვენ პა-
 ტივს ვსცემდით და მიგვაჩნდა ერთ უკეთეს უმაწვილ-კაცად.. მაშ გადა-
 ვიდეთ საუბრის საგანზედ.

საქართველოში რისთვის უნდა იბეჭდებოდნენ ქართული გაზეთები? —ამ კითხვაზე მევე ვუპასუხებ ზოგი ერთი უმაწვილი კაცების სიტყვით, რომელთაც სხვა არავინ არად მიაჩნიათ, თავიანთი თავი განათლებულ კაცად ჩათვლიათ და ჩვენც ვფიქრობთ რომ, ამათ კარგად უნდა ესმო-
 დეთ გაზეთის დანიშნულება—აი, ამ ვაუბის აზრით ქართული გაზეთები უნდა იბეჭდებოდნენ საქებრად და საჯიღებლად იმ პირთა, ვის სახელსაც

რამე მიზეზის გამო ახსენებენ ეს გაზეთები. ავიღოთ მაგ. „თეატრი.“ ხომ არ შეიძლება, რომ ამ გაზეთმა თეატრზე არა თქვას რა. ჰო, და აი ამ საუბარში უნდა აქოს და აქოს, აქოს დაუბოლოვებლად ყველა: აქტორები — ქალები, აქტორები — ვაჟები, სცენარისტი, მაშინისტი დავიდავა, რეჟისორი, კომიტეტი, კარების მცველნი და სხვ. და სხვ. ერთი სიტყვით ყველა უნდა აქოს გარდა... მაყურებელი საზოგადოებისა — ამათ რამდენიც უნდა სჩველი-ტოს, ჰგვლინოს; ამის ნება აქვს გაზეთს, სხვა არაფრისა. გაზეთი „თეატრი“ არ უნდა ეჩებოდეს არა გვარ თეატრის ნაკლულეგანებას, არ უნდა აძლევდეს მის მოთავეთ არა გვარ რჩევას. რომ ეს ანეა დაგიმტკიცებთ მაგალითით, „თეატრი“-ს მესამე ნუმერში ბ. „ორთაჭაღელმა“ ორიოდე სიტყვა თქვა თეატრის ნაკლულეგანებაზე და სხვათა შორის შეეხა ბ. რეჟისორსაც. ყველა დაგვეთანხმება, რომ იმ ნუმერში საწყენი და განსაჯარებელი არა იყო რა და თუ ვინცობაა, იმ შენიშვნის დამწერი სტყუოდა რაშიმე — შეიძლება და შემდეგ ნუმერში ამავე გაზეთისა მიეცათ პასუხი და გაემტყუნებინათ დამწერი. მაგრამ, არა! აი რა ამფობინა ბ. ვ. თუშ — შეიღმა. აიღო და მოგვეწერა შემდეგი წერილი: „თუმცა გაზეთს ჩემი ძმის სახელობაზე ჰგზავნით, მაგრამ ხელის მომწერი მე ვარ?! და გთხოვთ მომისპით გამოგზავნა... ამ სიტყვებს მოსდევს ბევრი მეტად „კეთილშობილური“ სიტყვა-პასუხი, (სიტყვა-პასუხზედაც შეეცუობა ვინ რომელ საზოგადოებას ვეთუხნის) ეს კიდევ არაფერი. ამას არ დასდერდა და თურმე ვიღაც... ბიჭ-ბუჭებს შეჭკევენის: აბა ერთი კიდევ ამოიღოს ნმა ბ. „ორთაჭაღელმა“ და მე დაუმტკიცებ ვინცა ვარო; თუ სამსახურიდამ არ გამოვადგებიან და რაღა კაცი უნდა ვიყო... აი ბატონებო! ვის ხელში ვყოფილვართ! აი ვისზე ყოფილა დამოკიდებული ჩვენი გაზეთის დღეგრძელობა. ეს ბატონები უნდა უსათოვოდ აქო და ხელის მომწერნიც ყოლებიან გაზეთს თუ არ აქებ — არამც თუ თავის მაგიერ, სხვის მაგიერთაც კი უარს გამოაცხადებენ გაზეთის დამოწერაზე; ამის გარდა — გამზე-ჯავს, არა მაქებარს, შენიშვნის დამწერს სამსახურიდამაც კი გამოვადგები-... წავიდეს მერმე და ირიკაოს...

ბ. მკითხველო! ესღა თქვენ განსაჯეთ!

დასასრულ — ბოღიშ მოვიხდო მკითხველებთან. ეს წერილი, ვიმეორებ, არ შეეხებოდეს იმისთანა პირს, რომელსაც ჩვენ თვითონ პატივს ვსცემთ, რომელიც მიგვაჩნდა, თუ არ პირველ — არც უკანასკნელ კაცად ყმაწ-

ვილ კაცებში, ხმასაც არ ამოვიღებდით: რამდენი ხანია ვიცნობთ ვ. თ. მანაძის აქამდისინ სულ სხვა აზრისანი ვიყავით და დღეს ცხადად დავინახეთ, თურმე ვსტუევდებოდით და კიდევ ამას ვცტირით—ამ წერილში. მესამე მერსი დაბეჭდილი წერილის დამწერი ასე იწვობს თავის შენიშვნას თუ ზე: მართლის თქმა მინდაო, მაგრამ ესეც კი ვიცი რომ „მართლის მოცხენი შევაზმული უნდა ჰქუანდეს, თქოს, შედდეს და წავიდეს, თუ ანიდამ არა, ამ ქალაქიდან მიინცაო და—როგორც ვხედავთ გავაკიდევ ეს სიტყვები.

ისეც ის.

ქეირას 8 თებერვალს ქართული ღრამატ. საზოგად სისაგან წარმოდგენილი იქნება: „თამარ აბიერი“.

* * * მთხზაბათს 11 თებერვალს დანიშნულია ბენე ვ. ალექსევე-მესხიევისა. წარმოდგენილი იქნება „ჰამლეტ შეკსპირისა, თარგმანი ი. მაჩაბლისა.

თქმა არ უნდა რომ საზოგადოება ბლომად დაესწრობა

რედაქტორ-გამომცემელი გ. საბაშაძე